

INTERNE NOTITIE

Z21-090816 D21-367928

Aan De gemeenteraad

Datum 21 december 2021

Via Burgemeester en wethouders

Van Herbert Raat, wethouder Financiën

Kopie

Betreft Uitkomsten decembercirculaire 2021 gemeentefonds

0. Inleiding

Deze notitie bevat de uitkomsten voor Amstelveen van de decembercirculaire 2021 algemene uitkering gemeentefonds¹. De belangrijkste mutaties betreffen deze keer:

- een zesde compensatiepakket corona voor de gemeenten;
- middelen om de dienstverlening te verbeteren als uitvloeisel van het Parlementair Onderzoek Kinderopvangtoeslag (POK; "Ongekend Onrecht");
- compensatiebedragen voor hogere salarissen in de zorg.

Voor het overige zijn de effecten van deze circulaire beperkt. De grote bijstelmomenten zijn de meicirculaire en de septembercirculaire. Die circulaire lopen in de pas met de behandeling van respectievelijk de Perspectiefnota en de Programmabegroting als hoofdmomenten van actualisering van de begrotingspositie en integrale bestuurlijke besluitvorming.

Met deze decembercirculaire zijn de cijfers voor het uitkeringsjaar 2021 nog niet definitief. In de meicirculaire 2022 volgt nog een nacalculatie van het BTW-compensatiefonds (BCF) op basis van de werkelijke declaraties van de gemeenten over 2021. Verder blijven nog aanpassingen volgen op de volumes van verdeelmaatstaven als definitieve CBS-statistieken beschikbaar komen. Dat laatste geldt ook nog voor de uitkeringsjaren 2019 en 2020, zij het, naar verwachting, in beperkte mate.

1. Budgettair effect decembercirculaire 2021

De decembercirculaire betekent voor Amstelveen een incidenteel voordeel in 2021 van € 1,6 miljoen. Dit voordeel "landt" in de jaarrekening 2021. Het overgrote deel van het voordeel betreft € 1,3 miljoen ontvangen coronacompensatie. De resterende € 0,3 miljoen betreft enkele overige algemene mutaties, met name op verdeelmaatstaven 2019/2021, landelijk en lokaal. De laatste paragraaf van deze notitie geeft een specificatie met toelichting bij de coronacompensatie.

De ontvangen coronacompensatie komt ten gunste van de algemene reserve, omdat Amstelveen vooruitlopend op, c.q. los van evt. compensaties zelf al middelen heeft vrijgemaakt ten laste van de algemene reserve voor het opvangen van corona-effecten. Dit betreft het Lokaal Coronafonds ad. € 15 miljoen, alsmede € 3 miljoen eenmalige middelen voor intensivering Schuldhulpverlening en "van werk naar werk" via de Nota Aanvullende Voorstellen bij de begroting 2021 (€ 1 miljoen per jaar in 2021 t/m 2023).

De structurele doorwerking van de mutaties op de verdeelmaatstaven naar 2022 en verder wordt betrokken bij de actualisering van de begrotingsgrondslagen nominaal/areaal via de Perspectiefnota 2023. Dit betreft een bedrag van € 0,2 miljoen dat wordt toegevoegd aan de stelpost areaal.

¹ <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/circulaires/2021/12/14/decembercirculaire-gemeentefonds-2021>

2. Taakmutaties

De decembercirculaire bevat de volgende nieuwe toevoegingen in verband met specifieke maatregelen. De algemene beleidslijn is, dat het in deze gevallen gaat om wijzigingen in taken/werkzaamheden en dat er een directe relatie is met samenhangende uitgavenbudgetten waarmee verrekening plaatsvindt. Afhankelijk van de aard en omvang van de maatregelen kan nadere besluitvorming plaatsvinden aan de hand van aparte advisering.

De middelen die het Rijk nog eind 2021 toekent komen bij de gemeente pas in 2022 tot besteding. Ook de feitelijke uitbetaling vindt plaats in 2022. Dat maakt de decembercirculaire administratief bewerkelijker op een moment dat de voorbereidingen voor de jaarrekening al in volle gang zijn. Verwerking conform de voorschriften betekent dat de toegekende middelen voor taakmutaties in 2021 ten gunste van het rekeningresultaat, c.q. de algemene reserve komen, en dat de inzet van de middelen wordt opgenomen in de begroting 2022 ten laste van de algemene reserve (per saldo neutraal). Dit laatste wordt als apart beslispunt meegenomen in de jaarstukken 2021 (resultaatbestemming).

Concreet bevat de decembercirculaire de volgende taakmutaties:

specificatie taakmutaties decembercirculaire 2021		bedragen x € 1.000				
		2021	2022	2023	2024	2025
a) POK-dienstverlening	<i>mjr.inc. t/m '27</i>	532	401	386	372	372
b) Versterking aanbod dementie	<i>incidenteel</i>	50				
c) Voorb. Wet kwaliteitsb. Bouw	<i>incidenteel</i>	42				
d) Inburgering	<i>incidenteel</i>					
# informatievoorziening		16				
# eindelening		23				
e) WSW / AM-Match	<i>incidenteel</i>	46				
f) Gemeenteraadsverkiezingen '22	<i>incidenteel</i>		118			
g) Salarissen zorg (Jeugd en Wmo)	<i>structureel</i>					
# Jeugd			138	138	138	138
# Wmo			156	156	156	156
Totaal toekenning taakmutaties (hogere inkomsten)		709	813	680	666	666
Samenhangende posten (hogere uitgaven)		-709	-813	-680	-666	-666
Totaal, per saldo		0	0	0	0	0

Hierna volgt een korte toelichting per mutatie.

ad. a): POK-dienstverlening (uitvloeisel rapport "Ongekend Onrecht")

In reactie op het rapport Ongekend onrecht van de Parlementaire ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag (POK) heeft het kabinet tot en met 2027 € 150 miljoen per jaar beschikbaar gesteld voor het verbeteren van dienstverlening van gemeenten voor alle mensen. Daarvan wordt voor 2021 € 124 miljoen beschikbaar gesteld via het gemeentefonds, hetgeen voor Amstelveen neerkomt op € 532.000. De nu bekende meerjarig incidentele reeks laat voor 2022-2027 bedragen zien van afgerond € 0,4 miljoen. Het Rijk kan zich voorstellen dat de transitie niet in deze periode kan worden voltooid en zal daarom vroegtijdig met de VNG het gesprek aangaan over de periode na 2027.

Om de dienstverlening bij gemeenten te versterken en mensen in kwetsbare posities extra te ondersteunen heeft de VNG een visiedocument opgesteld met daarin activiteiten die met name inzetten op het vergroten van de menselijke maat in de dienstverlening, ontwikkeling van professionals en systematisch leren, zodat waar nodig structurele verbeteringen op zowel rijksniveau als gemeentelijk niveau worden doorgevoerd. Het visiedocument van de VNG is langs acht actielijnen uitgewerkt. De toegekende bedragen hebben met name betrekking op robuustere rechtsbescherming, versterking ondersteuning wijkteams en impuls integraal werken.

De inzet van deze middelen vraagt nadere, separate advisering en besluitvorming. In afwachting daarvan worden de middelen gereserveerd op de stelpost taakmutaties op Algemene Dekkingsmiddelen.

ad. b): Versterking aanbod dementie

Versterken van aanbod voor thuiswonende mensen met dementie is een belangrijk onderdeel van de Nationale Dementiestrategie. Via een decentralisatie-uitkering worden 34 gemeenten, waaronder Amstelveen, gefaciliteerd om het aanbod voor thuiswonende mensen met dementie lokaal te versterken. Amstelveen ontvangt € 50.000 (incidenteel '21, uit te geven in '22).

ad. c): Voorbereidingskosten Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb)

Voor de noodzakelijke voorbereidingen die de gemeenten nog moeten treffen tot de inwerkingtreding van de Wkb ontvangen gemeenten in 2021 een initiële bijdrage. Voor Amstelveen is dit € 42.000. De hier bedoelde werkzaamheden maken in Amstelveen integraal onderdeel uit van de voorbereiding, c.q. implementatie van de inwerkingtreding van de Omgevingswet én de Wet kwaliteitsborging voor Amstelveen en Aalsmeer door de uitvoeringsorganisatie AA. Het streven is om de middelen hiervoor in 2021/2022 te vinden binnen de gemeentebrede bedrijfsvoering. Hiervoor zijn al forse bedragen vrijgemaakt. In lijn hiermee gaat de uitwerking in deze notitie uit van toevoeging van de nu toegekende middelen aan de gemeentebrede bedrijfsvoering. Dat laat onverlet dat deze compensatie in geen enkele verhouding staat tot de totale kosten van de voorbereiding en implementatie en dat vervolgens ook de bekostiging van de uitvoering van de nieuwe wetgeving een risico is.

ad. d): Inburgering

Op het onderdeel Inburgering bevat de decembercirculaire twee taakmutaties:

- Via de reeds bestaande integratie-uitkering Inburgering ontvangt Amstelveen in 2021 incidenteel een aanvullend bedrag van € 16.000 voor kosten die gemeenten maken voor informatievoorziening in voorbereiding op het nieuwe inburgeringsstelsel (Veranderopgave Inburgering; VOI). De middelen worden beschikbaar gesteld voor het inrichten van hun eigen ICT-landschap en de bijbehorende werkzaamheden zoals het opleiden van medewerkers, het aanpassen van werkprocessen en de noodzakelijke aanpassing of aanschaf van een softwaresysteem. De bijbehorende kosten vallen in 2022, na het beschikbaar komen van te hanteren Rijksmodellen.
- In bestuurlijk overleg tussen het ministerie van SZW en de VNG zijn afspraken gemaakt over het ondersteunen van de zogenaamde Einde lening inburgeringsplichtig (ELIPs). Dit zijn inburgeraars die hun lening voor de inburgering (vrijwel) volledig hebben uitgeput, maar nog steeds inburgeringsplichtig zijn. Gemeenten zullen inburgeraars die tot deze doelgroep behoren begeleiden. Amstelveen ontvangt via deze circulaire incidenteel € 23.000 via het uitkeringsjaar 2021. Over de verdere bekostiging volgt meer informatie in de meicirculaire 2022.

ad. e): WSW / AM-Match

Evenals voor 2020 heeft het Kabinet nu ook voor 2021 middelen beschikbaar gesteld voor het opvangen van de exploitatietekorten van de Sociale Werkbedrijven vanwege Covid-19. Amstelveen ontvangt hiervoor € 46.000 via de decentralisatie-uitkering Werk, onderdeel WSW met als direct samenhangende post de gemeentelijke bijdrage aan AM-Match. De verwachting is, dat AM-Match met behulp van de coronasteun het jaar zonder tekort kan afsluiten.

Ad. f): Gemeenteraadsverkiezingen 2022

Het kabinet stelt in 2022 incidenteel aanvullende compensatie ter beschikking aan gemeenten in verband met de maatregelen die vanwege COVID-19 aanvullend noodzakelijk zijn voor de Gemeenteraadsverkiezingen. Amstelveen ontvangt € 118.000. De extra kosten hangen onder meer samen met het huren van locaties en het inhuren van stembureauleden voor het vervroegd stemmen op de maandag en dinsdag voorafgaand aan de reguliere dag van stemming, met aanvullende kosten voor de inrichting van stemlokalen, en met het mogelijk moeten huren van alternatieve locaties die in de coronacrisis beter geschikt zijn om als stemlokaal in te richten.

ad. g): Salarissen zorg (Jeugd en Wmo)

De Algemene Politieke Beschouwingen bij de Rijksbegroting 2022 hebben geleid tot een aanvullend uitgavenpakket. Het Rijk heeft besloten, "... gelet op het bijzondere karakter van het aanvullende pakket..", deze extra uitgaven niet te laten meelopen in het accres gemeentefonds (dus niet "samen de trap op" voor deze extra uitgaven). In dit uitgavenpakket zitten ook extra financiële middelen voor zorgsalarissen via de Rijksbegroting. Aangezien de gemeenten geen accres ontvangen over het aanvullende pakket, maar wel te maken zullen krijgen met toename van salarissen in hun zorgdomein, geeft het Rijk hiervoor een aparte structurele compensatie van € 80 miljoen per jaar via de algemene uitkering. Voor Amstelveen komt dit neer op € 138.000 compensatie voor het domein Jeugd en € 156.000 compensatie voor het domein Wmo (structureel, met ingang van 2022).

De onderhavige maatregelen en samenhangende compensaties vormen een integraal onderdeel van de totale kostenontwikkeling, c.q. tekorten sociaal domein. Voor 2021 en 2022 is de bestaande bestuurlijke Amstelveense lijn: We blijven doen wat nodig is en dekken het tekort uit onze reserve. Via het traject Perspectiefnota 2023 wordt, mede op basis van de rekeningcijfers 2021 en de uitkomsten van het Regeerakkoord, de algehele uitgavenontwikkeling Wmo/Jeugd in relatie tot de budgettaire kaders geactualiseerd. Dan is zowel het incidentele plaatje voor 2022 als ook het (structurele) vervolg voor 2023ev integraal aan de orde.

3. Overige ontwikkelingen

Naast "harde" cijfermatige mutaties, waarvan een snelle en correcte verwerking van belang is voor de jaarafsluiting 2021 en de opstelling van de jaarstukken, bevat de decembercirculaire ook enkele overige mededelingen. Deze worden hieronder kort vermeld:

- 1) De circulaire gaat in op het traject op te komen tot een herijking van verdeelstelsel voor het gemeentefonds. Vrijwel gelijktijdig met de decembercirculaire heeft het Rijk ook gereageerd op het ROB-advies op het uitgebrachte verdeelvoorstel. Dit verdeelvoorstel ligt ook ter consultatie bij de VNG. De VNG heeft het Rijk gevraagd om een reactie het ROB-advies, teneinde die in haar overwegingen te kunnen betrekken. Inmiddels is ook een nieuw Regeerakkoord uitgebracht en is een extra ALV-VNG belegd op 13 januari a.s.. Voor een actueel beeld wordt verwezen naar de vergaderstukken van deze ALV². Een nadere analyse vanuit het perspectief van de gemeentefinanciën in het algemeen en Amstelveen in het bijzonder volgt begin 2022 via de opstelling van de financiële paragraaf van het overdrachtsdossier als ambtelijke input voor de opstelling van het College Uitvoeringsprogramma 2022-2026 en in de aanloop naar de Perspectiefnota 2023. De allereerste signalen stemmen niet positief. De eerste indruk is, dat er veel incidenteel geld is/komt, maar dat structurele oplossingen achterblijven en juist daar wringt de schoen van de gemeentelijke financiën.
- 2) In de septembercirculaire 2021 is aangegeven dat het kabinet voor 2022 in totaal € 72,5 miljoen beschikbaar stelt voor de klimaatakkoordtaken van gemeenten, ondersteuning van mede-overheden en RES. Dit om te voorkomen dat de uitvoering van het Klimaatakkoord stil komt te vallen. Hiervan is op dit moment € 40 miljoen bestemd voor uitvoeringskosten gemeenten. Naar verwachting zal de toekenning, c.q. verdeling worden verwerkt in de meicirculaire 2022. Het is aan een nieuw kabinet om een besluit nemen over de totale uitvoeringskosten en de wijze van verdeling voor de periode 2022 en verder.

² <https://vng.nl/artikelen/agenda-en-stukken-alv-13-januari-2022>

- 3) De meicirculaire 2021 bevatte voor Amstelveen een structurele taakmutatie van € 24.000 met ingang van 2022 voor de uitvoering van de wet 'Prenataal huisbezoek door de jeugdgezondheidszorg (PHB JGZ)'. Inmiddels is duidelijk, dat de wet een half jaar later in werking treedt, op 1 juli 2022. In overleg met de VNG wordt gezien wat dit uitstel betekent voor de bekostiging. Er volgt meer informatie in een volgende circulaire.
- 4) Op 2 november 2021 hebben het Rijk en de VNG een aangepaste werkwijze rondom de implementatie van de Wet wijziging woonplaatsbeginsel afgesproken. In verband hiermee is ook een nieuwe vangnetregeling in het leven geroepen voor gemeenten die onverhoopt te maken krijgen met niet-verrekenbare kosten.

4. Compensatiepakket corona

Via gemeentefonds ontvangen compensaties

Onderstaand overzicht zet de via het gemeentefonds ontvangen compensatiepakketten corona op een rij. Onder het overzicht volgt een leeswijzer/toelichting.

Compensatie medeoverheden corona 2020/2021 t/m decembercirculaire 2021						
omschrijving	(1) t/m (5) t/m sep.circ.'21		(6) dec.circ.'21		totaal	
	macro/mln.	Aveen/euro	macro/mln.	Aveen/euro	macro/mln.	Aveen/euro
inhalzorg Jeugd/Wmo 2020/2021	170	230.000	136	165.000	306	395.000
eigen bijdrage Wmo	18	91.000			18	91.000
DU Voorschoolse voorz. peuters	28	55.000			28	55.000
Noodopvang kinderen ouders cruciaal beroep	23	127.000			23	127.000
Quarantainekosten	4	20.000			4	20.000
re-integratie, aanv. pakket 2020/2021/2022	142	115.000			142	115.000
re-integratie, impuls 2021/2022	91	81.000			91	81.000
gemeentelijk schuldenbeleid 2020/2021/2022	75	315.000			75	315.000
bijzondere bijstand 2020/2021/2022	30	124.000			30	124.000
heroriëntatie zelfstandigen (meicirc.'21)	6	34.000			6	34.000
DU- ink.derv. parkeer- en toeristenbelasting						
* parkeerbelasting	125	448.000			125	448.000
* toeristenbelasting	100	258.000			100	258.000
DU-ov.ink.derv.'20 (bouwen, burgerz., evenem.)	20	79.000	84	957.000	104	1.036.000
lokale culturele voorzieningen 2020/2021	320	1.409.000	42	195.000	362	1.604.000
buurt- en dorphuizen 2020/2021	27	133.000			27	133.000
vrijwilligers organisaties jeugd	7	41.000			7	41.000
perspectief jeugd en jongeren 2020/2021	40	194.000			40	194.000
jongerenwerk jeugd	14	67.000			14	67.000
mentale ondersteuning jeugd	12	56.000			12	56.000
activiteiten en ontmoetingen jeugd	8	39.000			8	39.000
jeugd aan zet (meicirc.'21)	3	10.000			3	10.000
extra begeleiding kwetsbare groepen	37	134.000			37	134.000
eenzaamheid ouderen	36	187.000			36	187.000
toezicht en handhaving (o.a. boa's/verkeer)	50	255.000			50	255.000
afvalverwerking	28	146.000			28	146.000
Sub-totaal t.g.v. Algemene Reserve	1.414	4.648.000	262	1.317.000	1.676	5.965.000
<u>Taakmutaties (specifieke samenhangende posten)</u>						
IU Participatie / WSW --> naar AM-Match	140	142.000	45	46.000	185	188.000
TK Verkiezingen 2021 --> Budget verkiezingen	52	230.000			52	230.000
GR Verkiezingen 2022 --> Budget verkiezingen			30	118.000	30	118.000
TONK 2021 (I&II)	260	1.078.000			260	1.078.000
TOTAAL-GENERAAL	1.866	6.098.000	337	1.481.000	2.203	7.579.000

Leeswijzer/toelichting:

- 1) De vijf eerder via het gemeentefonds verstrekte coronacompensatiepakketten tot en met de septembercirculaire 2021 bedragen afgerond € 1,9 miljard, waarvan Amstelveen € 6,1 miljoen heeft ontvangen. Deze bedragen zijn via eerdere besluitvorming verwerkt;
- 2) Het nu toegekende zesde pakket in de decembercirculaire 2021 (geel gemarkeerde kolommen) gaat macro om ruim € 300 miljoen, waarvan afgerond € 1,5 miljoen voor Amstelveen. Met inachtneming van aparte reservering voor AM-Match (2021) en gemeenteraadsverkiezingen (2022) resteert € 1,3 miljoen ten gunste van de algemene reserve;
- 3) In totaal is via het gemeentefonds afgerond € 2,2 miljard aan coronacompensatie uitgekeerd, waarvan Amstelveen € 7,6 miljoen heeft ontvangen. Daarnaast zijn er nog verschillende andere geldstromen, specifieke uitkeringen, voor coronacompensatieregelingen;
- 4) Het grootste bedrag in het decemberpakket betreft de compensatie voor gederfde inkomsten over 2020. Deze inkomstenderving wordt achteraf toegekend op basis van de jaarrekeningcijfers 2020. De nu ontvangen compensatie betreft bouwleges, burgerzaken en evenementen. Er staat nog een bedrag open voor gedeerde opbrengsten parkeerbelasting en toeristenbelasting, dat via de meicirculaire 2022 zal worden uitgekeerd. Dit gaat om € 1,7 miljoen. Dit bedrag wordt vooruitlopend hierop separaat als nog te ontvangen bate in de jaarrekening 2021 meegenomen. Ook over het jaar 2021 ontvangen gemeenten achteraf op basis van de jaarrekeningcijfers 2021 een compensatie voor gedeerde inkomsten.

Voorstel

1. Conform deze notitie de gemeenteraad te informeren over de effecten van de decembercirculaire 2021 uitkering gemeentefonds;
2. Een incidenteel voordeel 2021 van € 1,6 miljoen te verwerken in de jaarrekening 2021;
3. De structurele doorwerking 2022 en verder van de mutaties op verdeelmaatstaven ad. € 0,2 miljoen toe te voegen aan de stelpost areaal en dit te betrekken bij de Perspectiefnota 2023 inclusief Eerste Tijdvakrapportage 2022;
4. De taakmutaties conform onderstaand overzicht met bijbehorende toelichting in deze notitie budgettair neutraal te verwerken in de jaarrekening 2021 en de begroting 2022.

specificatie taakmutaties decembercirculaire 2021		bedragen x € 1.000				
		2021	2022	2023	2024	2025
a) POK-dienstverlening	mjr.inc. t/m '27	532	401	386	372	372
b) Versterking aanbod dementie	incidenteel	50				
c) Voorb. Wet kwaliteitsb. Bouw	incidenteel	42				
d) Inburgering	incidenteel					
# informatievoorziening		16				
# eindelening		23				
e) WSW / AM-Match	incidenteel	46				
f) Gemeenteraadsverkiezingen '22	incidenteel		118			
g) Salarissen zorg (Jeugd en Wmo)	structureel					
# Jeugd			138	138	138	138
# Wmo			156	156	156	156
Totaal toekenning taakmutaties (hogere inkomsten)		709	813	680	666	666
Samenhangende posten (hogere uitgaven)		-709	-813	-680	-666	-666
Totaal, per saldo		0	0	0	0	0